

Posudek na diplomovou práci Vojtěcha Dvořáka
na téma

**Erarbeitung, Beschreibung und Auswertung eines Grundkurses für Deutsch als
Fremdsprache in der Erwachsenenbildung – Kompetenzstufe B1-B2.**

FF UK Praha 2010. 102 str. včetně ukázek lekcí. Celý text na CD.

Cílem této diplomové práce je analýza výukové metody a materiálů, které jsou na této metodě postaveny. Jejich autorem je sám diplomand, svou metodu koncipoval v letech 2005 až 2008 na základě zkušeností s podnikovou výukou dospělých v Mladé Boleslavi. Práce tak patří k tomu typu magisterských elaborátů, které jsou ukotveny v individuální profesní praxi a jako taková je nesená nespoutaným inovátorským nadšením. To přináší pochopitelně nejen pozitiva, ale i jistá velká rizika. Její přečtení je proto velmi poučné, protože autor svým textem přináší důkaz toho, jak důležité je pokornější studium historie didaktiky cizích jazyků pro učitelské adepty i vynálezce tzv. nových přístupů: Koncepcí vyučovacích metod již tu bylo tolik, že sotva najdeme přístup, jenž by se s nějakým již zavedeným alespoň částečně neshodoval.

V případě předložené práce její autor sám upozorňuje na jisté společné rysy s Nesputilovou metodou, i když se vůči ní vymezuje, především co se kontextualizace lexika týče. O tomto problému více níže.

Práce je velmi přehledně členěna, má logickou výstavbu. Nečte se však moc snadno: množství mezer mezi odstavci, někde i dvojnásobných, je nepříjemné v případě, že odstavce na sebe logicky navazují. Místo návaznosti čtenář čeká nový myšlenkový úsek, ale ten nepřichází. Zároveň zvolená úprava působí dojmem, že autor se snažil text opticky „natáhnout“. A ještě jedna maličkost: Patkové písmo (Times New Roman např.) se vnímá lépe na papíře než na obrazovce.

Autor postupuje od velmi obecné charakteristiky a následné kritiky dosavadních učebních materiálů dvou- i jednojazyčných, aniž by tuto kritiku ovšem dokládal na konkrétních příkladech či citoval nějaké kritické prameny. Velmi rychle směřuje k prezentaci své vlastní metody, která je určená jeho dospělým klientům v kursech, jež se potýkají s klasickými bolestmi (str. 13), jak je dobře známe ze své praxe: Věkově heterogenní skupiny rozdílně nadaných a různě motivovaných lidí se dostávají do hodin pokaždé jiných konstelacích, navíc se odvykli soustavně se připravovat, bojují s únavou, čekají od pedagoga více rozptýlení než přisnost. Cíl úrovně B1-B2 dle *Společného evropského referenčního rámce pro jazyky* se tak stává u některých posluchačů nedosažitelným. Je proto naivní si myslet, že vina je jen na straně klasických učebnic. I s těmi je přece nutno flexibilně pracovat, jako konečně i se systémem Dvořákových modulů ALFA, BETA, GAMMA a DELTA. Moderní technické možnosti jako např. ukládání textů na serveru tuto flexibilitu samozřejmě podporují.

I přes patrnou sebezahleděnost diplomand registruje minimálně dvě věci, s nimiž se každý začínající pedagog setkává a snaží se je řešit: Technicky založení posluchači nutí vyučujícího k tomu, aby jim prezentoval jazyk jako *systém* a nelibě nesou každou nepravidelnost v gramatice. A také nemají rádi autentické německé věty, které se příliš odlišují od českých konstrukcí lexikálních i gramatických. Asi proto jim autor vychází tak ochotně vstříc: Volí překládané texty (*es gibt = dá to*, str. 56) a vytváří konverzační modely, vycházející z předlohy české konverzace, na niž jsou frekventanti zvyklí. Není tak divu, že v obojím případě autentičnost přichází velmi zkrátka a závislost na mateřštině se pořád velmi posiluje. (Pro obhajobu: Jak je toto slučitelné s cílem výuky? Proč je nutno navýkat posluchače na autentické jednojazyčné materiály? Jakou funkci má překlad ve výuce kromě toho, že je především kontrolním prostředkem?)

Autor se snaží vyrovnat se s autentičností tak, že v modulu GAMMA pracuje s autentickými nahrávkami studentů. (Pro obhajobu: Na str. 41 je řeč o převádění těchto materiálů do

auditivní formy. Jak to ale probíhá?) Myslím si, že pro rozvíjení řečových dovedností lze udělat více. Může diplomand při obhajobě uvést, jak komunikační dovednosti rozvíjet na základě již dávno existujících metod?

Co mě na textu především zaujalo, je autorův postoj k trénování slovní zásoby: Co se přesně myslí kontextem? Má na mysli *kontext* či *kotext*? Zdá se, že asi obojí. Potom je ale na místě, aby při kritice jiných – těch „nevyhovujících“ učebnic řekl, jak kontextualizaci při *prezentaci a nácviku* (to jsou dvě věci) lexika zlepšuje. Učebnice dnes již lexikum vesměs kontextualizují, ve cvičeních zcela jistě. (Učebnicový glosář je pak výtažkem z textů, které jsou vždy nějak tematicky zaměřeny. Slouží k rychlému vyhledávání slov a není přece úplně nesmyslný.)

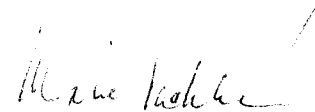
Kde je řeč o kolokacích, které představují v řečovém projevu na úrovni B zcela jistě problém? I tato témata doporučuji zvolit pro diskusi při obhajobě. V poslední době jsou velmi aktuální, protože výzkum učinil velký pokrok. Škoda, že diplomand tyto otázky nekonsultoval a je si svou cestou příliš jistý.

Při čtení textu jsem narazila na několik závad, které jsem vyznačila v textu práce tužkou. Obecně lze konstatovat, že se tu a tam vyskytne pravopisná chyba či překlep, dále je v textu obsaženo několik nešikovných formulací. Bibliografie není zrovna rozsáhlá a v textu se s ní nepracuje, protože chybí odkazy.

Závěr: Práce je psaná celkem dobrou němčinou. Prozrazuje jistě autorův bytostný zájem o téma, což není vždy pravidlem. Je originální. Vymyslet vlastní systém jistě nebylo lehké. Je podložena praxí, vlastní ukázky modulů jsou rozsáhlé.

I když nároky na diplomovou práci kladené splňuje práce Vojtěcha Dvořáka v minimální míře, tak ji přesto se zájmem doporučuji k obhajobě. Argumentace autora při analýze shora uvedených témat a při diskusi pak rozhodne o jejím výsledku.

Praha dne 7. května 2010

PhDr. Marie Vachková, Ph. D.